

Pokyčių/projektų valdymo pamoka: pokyčiai/projektai neturi lyties

Parengta asociacijos „Lyderė“ projekto siekiančio mažinti stereotipinį mąstymą mokyklose rėmuose. Merginos ir vaikinai turėtų laisvai rinktis studijas ir tuos karjeros kelius, kurie geriausiai atitiktų jų talentus ir įgūdžius. Tačiau švietime išlieka paplitusi lyčių nelygybė ir stereotipinis požiūris į profesijas. Stereotipais persmelkta teikiama informacija apie studijų sritis bei profesijas, įvairios mokymo priemonės ir jų turinys. Be formaliojo ugdymo turinio, didelę įtaką turi mokytojų, mokinių, tėvų išankstinės stereotipinės nuostatos į „vyriską“ ir „moteriską“ profesijas. Lyčių stereotipai veikia studijų pasirinkimą. Mes siekiame savo iniciatyva parodyti, kad daugelis profesijų ir joms reikiamų įgūdžių yra lyčiai neutralūs.

Pamokos autorė: Vitalija Uzialaitė

Trukmė: 45 min (1 pamoka + galima tęsti ir pildyti (labai tinka 3 temai))

Mokymosi tikslai

- Skatinti moksleivius proaktyviai kurti pokyčius/projektus ir naujoves
- Skatinti empatiją kitiems žmonėms
- Aiškintis, kaip lyčių stereotipai dėl vyrų ir moterų vaidmenų ir jų socialinis suvokimas atsispindi darbo rinkoje.
- Nustatyti, kaip lyčių nelygybė darbo rinkoje kyla iš šių lyčių vaidmenų stereotipų ir jų suvokimo.

Priemonės (tinka visoms temoms)

- Balto popieriaus lapai arba spalvoti lipnūs lapeliai
- Spalvoti rašikliai (pieštukai, flomasteriai)
- Žurnalai su paveikslėliais
- Žirklys
- Klipai arba lipni juosta
- Atvira erdvė (koridorius, didelė klasė)

Užduotis

Šiandien jūs esate pokyčių/projektų valdytojai ir gavote iššūkį, kurį turite išspręsti. Jūsų užduotis skamba taip (pasirenkate vieną iš pateiktų apačioje):

- I. „Pokytis/projektas – Asmeninis augimas” (4-5 moksleivių komandos rengia patarimų bei išminties korteles) - **Šiai užduočiai yra parengta video pamoka**
- II. „Pokytis/projektas – Asmeninių pokyčių kelionė” (4-5 moksleivių komandos sudaro žemėlapi)
- III. „Pokytis/projektas – Mano pokyčių dienoraštis” (gali būti individualus arba porose, kai rengiamas tikslų ir pasiekimų dienoraštis)

Pasirinkus užduotį, arba patys moksleiviai, arba mokytojai suskirsto dalyvius į komandas. Užduotys atliekamos komandose (viena užduotis gali būti individualiai ar poromis), kartu mokantis išklaudyti vienas kitą, bendradarbiauti, bendrakūrybos procesų bei patarti vienas kitam.

Siūloma nuosekli veiklos eiga

1. Paaiškinkite moksleiviams, kad atliekant šią užduotį jiems reikės dirbti komandose ir kartu atlikti užduočių seka, kuri leis sugalvoti įdomius ir pokyčių/projektų sprendimus.
2. Pasiūlykite moksleiviams susikurti savo komandos prekės ženklą (pavadinimas ir trumpas pristatymas, kodėl taip pasirinko), įsivardinti vaidmenis ir juos esant galimybėms keisti projekto eigoje, kad kiekvienas narys galėtų pabūti tiek lyderio, tiek komandos nario (kas pristatys, kas kurs vizualizaciją, kas rašys ir pan.) pozicijose.
3. Nuosekliai įgyvendinti aprašytas užduotis ir jas kartu pristatyti kitoms komandos ir mokytojams.

-

I užduotis: **Pokytis/projektas – Asmeninis augimas (šiai užduočiai parengta video pamoka)**

Aprašymas: Moksleiviai turėtų būti suskirstyti į komandas (po 4-5 žmones kiekvienoje) ir turės sukurti savo asmeninio augimo patarimų korteles. Ši užduotis skatins pasidalinti patarimais ir išmintimi, bendradarbiauti, išmokyti geriau valdyti pokyčius ir projektus savo gyvenimo kelyje bei renkantis profesiją.

1. Analizės etapas: Kiekviena komanda apibrėžia tikslą - kiekvienas komandos narys siūlo projekto temą, individualiai pasirenka, kas siejasi su asmeniniu augimu bei norimu pokyčiu (5 minutės).

2. Aptarimo (planavimo) etapas: Moksleiviai aptaria ir pasirenka vieną temą, kuri susijusi su asmeninio augimo ir pokyčių valdymo sritimi (pvz., savivertė, pasitikėjimas, iššūkių priėmimas, mokymasis iš klaidų ir t.t.). Kiekviena komanda pasirenka tam tikrą temą, su kuria dirbs toliau (10 minučių).

3. Kūrimo (vykdymo) etapas: Moksleiviai pradeda kurti savo patarimų korteles, remdamiesi pasirinkta tema. Kiekvienas narys komandos prideda patarimus, išmintį ar mintis į korteles. Jie gali naudoti spalvas ir piešinius, tekstą ar karpinius iš žurnalų, kad padarytų korteles įdomesnes ir vizualiai patrauklesnes. Rekomenduojama korteles ir/ar paveikslėlius pasirinkta seka suklijuoti ant didelio lapo (20 minutės).

4. Pristatymo etapas: Po 30-35 minučių 1-3 etapų kiekviena komanda pristato savo komandos pavadinimą ir narius, pasirinktą temą ir asmeninio augimo patarimų korteles. Kiekviena komanda trumpai paaiškina savo pasirinktą temą ir patarimus, kurie gali padėti kitiems valdyti asmeninius pokyčius (komandai (priklausomai nuo to, koks komandų skaičius, pristatymui rekomenduojama skirti iki 3 minučių).

5. Apibendrinimo etapas (išmoktos pamokos): Po pristatymų moksleiviai vertina kitų komandų patarimų korteles (jų seką) ir vyksta bendros diskusijos. Tikslas – kartu apibendrinti pamokos patirtį, ką išmokta iš užduoties ar ką išsineša (5-10 minučių).

p.s. nepamirškite priminti pasikeisti komandiniais vaidmenimis kur vienas yra lyderis, o kiti komandos nariai. Ypač paskatinant tiek merginas, tiek vaikus imtis lyderystės bei kūrybiškų užduočių.

-

II užduotis. **Pokytis/projektas – Asmeninių pokyčių kelionė**

Aprašymas: Moksleiviai turėtų būti suskirstyti į mažas komandas (po 4-5 žmones kiekvienoje) ir turės sukurti Asmeninių pokyčių kelionės žemėlapi. Ši užduotis skatina moksleivius bendradarbiauti, pasidalinti asmeniniais pokyčiais bei patirtimi ir mokytis vienas iš kito.

1. Planavimo etapas: Kiekviena komanda planuoja savo "Asmeninių pokyčių kelionės" kūrimo strategiją. Kartu komandoje apsvarsto, kokius asmeninius pokyčius jie nori apibrėžti kelionės žemėlapyje (pvz., naujų įgūdžių įgijimas, įveikti iššūkiai, pokyčiai po įvykių (pavyzdžiui, mokslo metų užbaigimas, kontrolinio ar egzamino laikymas, mokyklos pakeitimas ir pan.). Taip pat nusprendžia, kaip jie įtrauks savo patirtis ir emocijas į projektą (10 minučių).

2. Aptarimo etapas: Moksleiviai aptaria ir pasirenka tikslą, kurį planuojama pasiekti asmeninio pokyčio kelionėje (pavyzdžiui, tikslas – egzaminų išlaikymas, įstojimas į aukštąją mokyklą, adaptacija naujoje mokykloje, o gal tiesiog naujas įvardintas iššūkis ar įgytas naujas įgūdis ir pan.). Kiekviena komanda pasirenka tikslą, su kuriuo dirbs pokyčio kelionėje bei kiekvienas dalinasi savo patirtimi (10 minučių).

3. Kūrimo etapas: Moksleiviai pradeda kurti savo "Asmeninių pokyčių kelionę", remdamiesi savo planais. Kiekvienas narys komandos prideda savo asmeninės patirties ir pokyčių įrašus į bendrą kelionės žemėlapij. Jie gali naudoti spalvas ir piešinius, tekstą ar karpinius iš žurnalų, kad kelionės žemėlapis atrodytų įdomus ir vizualiai patrauklus. Rekomenduojama viską sudėti / suklijuoti ant didelio lapo (20 minučių).

4. Pristatymo etapas: Kiekviena komanda pristato savo "Asmeninių pokyčių keliones" viena kitai. Komanda trumpai paaiškina savo kelionės žemėlapio istoriją: kaip jie atliko užduotį - dalinosi ir išmoko iš vieni iš kitų apie asmeninius pokyčius. Taip pat pabrėžia, kokie iššūkiai buvo ir kaip jie juos įveikė komandoje dirbdami kartu (priklausomai nuo to, koks komandų skaičius, pristatymui rekomenduojama skirti 2 ar 3 minutes).

5. Vertinimo ir apibendrinimo etapas: Po pristatymų moksleiviai vertina kitų komandų atliktus darbus ir dalinasi pastebėjimais ir/ar rekomendacijomis. Taip pat bendrai apibendrina pamokos patirtį ir tai, ką išmoko iš šio komandinio projekto (5 minutės).

p.s. nepamirškite priminti pasikeisti komandiniais vaidmenimis kur vienas yra lyderis, o kiti komandos nariai. Ypač paskatinant tiek merginas, tiek vaikus imtis lyderystės bei kūrybiškų užduočių.

-

III užduotis. **Pokytis/projektas – Mano pokyčių dienoraštis**

Aprašymas: Moksleiviai gali daryti individualiai arba suskirstyti po 2 bei turės sukurti asmeninio pokyčio dienoraštį, kuriame atsispindės jų asmens pokyčiai, susiję su mokymosi ir pasitikėjimo savimi procesais. Ši užduotis padės moksleiviams geriau suvokti ir įvertinti savo pokyčius bei išmokti valdyti jų eigą.

1. Analizės etapas: Moksleiviai apsveria savo asmeninius tikslus, susijusius su mokymosi ir pasitikėjimo savimi augimu (pavyzdžiui, geresnių pažymių siekimas, įveikti tam tikrus iššūkius, įgūdžių tobulinimas ateities profesijai ar pan.). Kiekvienas moksleivis pasirenka vieną tikslą, kurį norėtų pasiekti per nustatytą laikotarpį (5 minutės).

2. Planavimo etapas: Moksleiviai planuoja dienoraščio struktūrą ir apibrėžia, kokią informaciją jie norės įtraukti į kiekvieną įrašą (pavyzdžiui, pokyčių aprašymas, iššūkiai, pasiekimai, išmoktos pamokos ir pan.) (5 minutės).

3. Kūrimo etapas: Moksleiviai pradeda kurti savo pokyčių dienoraštį, užrašydami pirmąjį įrašą, kuriame aprašo savo pradinę mintį dėl pasirinkto tikslo ir numato pirmus žingsnius tikslo siekimui (10 minučių).

4. Stebėjimo etapas: Per kitas 20 minutes moksleiviai kas penkias minutes atlieka naują dienoraščio įrašą, kuriame apibendrina, kaip kitos jų požiūris, numatomi žingsniai, mintys dėl siekiamo tikslo. Galima pažymėti emocijas, kaip jautėsi (rekomenduojama

žymėti skirtingą emociją kita spalva ar paveiksluku ar piešiniu. Siūloma pasidalinti ar rašant bei galvojant pastebėjote iššūkius ar pasiekimus ir kaip tai paveikė (20 minučių).

5. Vertinimo ir apibendrinimo etapas: Po 20 minučių moksleiviai sustoja ir apibendrina savo pokyčių dienoraščio rašymo patirtį. Kiekvienas moksleivis ar moksleivių pora gali dalintis su kitais savo išvadomis, išmoktomis pamokomis ir patirtimi per šį procesą. Kiti moksleiviai gali reflektuoti, tarkim, sakydami po vieną žodį ar ant lapelio užrašydami patarimą ar palinkėjimą (5 minutės).

p.s. nepamirškite priminti ir paskatinti tiek merginas, tiek vaikus imtis lyderystės bei kūrybiškų užduočių nevertinant lyties ir įsiklausyti į savo gebėjimus bei tikslo siekimą

Naudingi patarimai

Aptarimui po užduočių atlikimo:

- Kaip jautėtės kurdami komandoje, individualiai? Nepamirškite stebėti moksleivių elgsenos visos užduoties atlikimo metu
- Kurie etapai buvo įdomiausi? Kodėl?
- Kuris vaidmuo jums labiausiai patiko? Kaip skirstėtės darbus? Kuriose veiklose daugiausia dalyvavo vaikinai, kuriose merginos? Kaip jūs manote kodėl?
- Ar pastebite panašių situacijų ir skirstantis darbus mokymosi procese?
- Kaip manote ar projektų/pokyčių valdymas yra įgūdis, kuris būdingas labiau vienai lyčiai nei kitai?
- Kokiose profesijose reikia labiausiai mokėti projektų/pokyčių valdymo procesą t.y. jį inicijuoti, kada pradėti, kodėl reikia, kokio rezultato norime siekti?
- Kokius skirtumus tarp merginų ir vaikinų pastebėjote (ar, apskritai, pastebėjote) atliekant užduotis? Kokie didžiausi skirtumai? Panašumai?
- Kokių priemonių galima imtis šiems skirtumams pašalinti?

Užduoties atlikimui svarbu:

- Galite patys susikurti savo užduotis pokyčio ar projekto valdymui. Pateikiamos tėra pavyzdžiai.
- Įsitinkite, kad per užduočių etapus kiekvienam grupės dalyviui suteikiama galimybė pasisakyti.
- Stebėkite dalyvių elgseną. Ši užduotis gali sužadinti stiprias emocijas, tad kuo daugiau mokinių galės išlieti jausmus, tuo logiškesnė jiems atrodys užduotis. Jeigu reikia, aptarimui skirkite daugiau laiko.
- Šios užduotys gali būti didelėje patalpoje, kad visi galėtų laisvai judėti ir kurti.

Ši kūrybinė užduotis skirta moksleiviams analizuoti besikeičiančią aplinką ir pagalvoti kokių naujų savybių ir galių mums, kaip žmonėms, gali reikėti ateityje.

Paskatinkite moksleivius analizuoti savo elgseną ir įsivardinti kokius pokyčius jie mato dabar bei ateityje, renkantis profesiją. Rekomenduokite stebėti jau šiandien dirbančius profesionalus atitinkamose profesijose: finansininkus, vadovus, gydytojus, muzikantus ar kūrėjus, mokytojus, mokinius, autobusų vairuotojus ar inžinierius ir pan. Svarbu suprasti kokių įgūdžių reikia, su kokiais iššūkiais jie gali ateityje susidurti, kad pavyktų suvaldyti pokyčius savo gyvenimo kelyje bei pasirinkimuose.

Pamoka gali vykti skirtingose erdvėse, stebint ir kalbantis su skirtingų profesijų specialistais.

